

Milan Todorov
KASNI ŽIVOTI
MUŠKARACA

L O M

BEOGRAD / MMXXII

copyright © Milan Todorov, 2022

urednik izdanja
Flavio Rigonat

KASNI ŽIVOTI MUŠKARACA

- 007 LEPA SI
- 015 BAZEN
- 019 DEMONI
- 023 IZNAD KROVOVA
- 025 MRAČNI PREDMET
- 029 RAČUNAR SVETOG PETRA
- 033 MOJA ČUDOVIŠTA
- 037 MALA NOĆNA ŠKOLA FLERTA
- 041 BRODOVI NE KASNE
- 047 ILUSTROVANE ŽENE
- 051 KONZERVA
- 063 DVE ŽENE
- 069 PUT KUĆI
- 075 PRIČA ZA LJUBAVNIKE
- 079 OSTATAK SVETA
- 083 SOBA ZA DNEVNI ODMOR
- 089 CIPELE OZBILJNOG ČOVEKA
- 095 METAK
- 099 ŽENA KOJU NISAM DOČEKAO
- 103 TELO
- 107 KASNI ŽIVOTI MUŠKARACA
- 111 KUTIJA SVETOG SPASA

LEPA SI

„Poslednje žene u mom životu.“

Kad je to nekako mucajući izjavio, zazvonilo je na crkvi Imena Marijinog dvanaest sati.

Katolička porta je, inače, zgodna za sentimentalne razgovore. Kao da se nalazi u paperjastom pazuhu anđela. Pazuh je sklon raznim mirisima. Ništa nije neobično.

„Sad smo najluđi“, rekao mi je, „sad kada nam se mač smanjuje i kad se zemlja otvara pod nama kao budući grob.“

Imali smo zajedno više od sto godina.

Bio je razveden i često je menjao partnerke. Priznao mi je i da je počeo da piše.

Na sajtu za istinite erotske priče, čijeg naziva u ovom trenutku ne mogu da se setim, objavio je nekoliko svojih dogodovština sa ženama.

„Reci mi, molim te, adresu sajta na kome objavljuješ.“

„Ne mogu. Poslednja partnerka mi preti da će me tužiti, jer se prepoznala u priči.“

Pomislih, i ja imam isti problem. Žene sa mnom pričaju na jeziku koji ne razumem.

Zbog toga, a možda i ne, bilo mi je drago što se moj stari prijatelj koga sad retko viđam, odlučio da piše o svojim intimnim kovitlacima.

Uvek sam, naime, smatrao da pisac ne može da bude zakopčani šlic, nego mora da se razgoliti na ulici, ma šta ulici, bulevaru punog radoznalog sveta, i kaže: Evo me, prljav sam, ko želi neka me slobodno zadavi sultanovim svilenim gajtanom i probode glogovim kocem, za svaki slučaj.

Nikad se niko od tih čistunaca ne javi.

Popili smo svako svoje piće, platili zasebno i izašli.

„Dakle, brate“, ponovio sam, „ako hoćeš da znaš šta mislim o tvojim pričama, pošalji mi jednu za uspomenu i dugo nesećanje“.

Toranj katedrale bio je i dalje visoko u nebu. Nebo je bilo bez oblačka, nedeflorisano, spremno za raj koji nam je izmicao zajedno sa četrdeset, ili možda za nas hrišćane i više devica koje nas tamo čekaju.

Nije mi obećao ništa.

Posle nekoliko dana imejlom mi stiže sledeća njegova kratka priča. Prenosim je bez cenzure. Molim čitaoce čeličnijeg morala da ovde odustanu od čitanja.

Priča je naslovljena „Devojka koju sam popio“.

Zanimljivo, pomislih.

Da li sam ja popio neku devojku?

Svakako.

Ali pile su i one. Hvata to kad krene.

Elem, evo najzad priče:

„Poznavao sam je delimično i nepotpuno, ako tako može da se kaže.

Vidao sam je povremeno na nekim javnim mestima, i tada bismo samo klimnuli očima jedno na drugo. Nisam mislio da sam joj zanimljiv. Ipak, jednog dana sam joj prišao i bez okolišenja pitao da li bi želela da sa mnom popije čašu nekog dobro ohlađenog vina.

Gde, pitala je.

To je bio polupristanak i ja pomislih da nema od toga ništa, da je to opet onaj nemušti muško-ženski razgovor koji nijedan prevodilac ne ume doslovno da prevede.

Rekao sam joj: Ispod kamenoloma.

Zatreptala je.

Zezaš?

Ne, to je moja omiljena kafana. Nije daleko od centra grada, a naziv je dobila po prethodnom poslu njenog vlasnika. On je, naime, drobio kamen u Beočinu za cement, ceo život, i od toga su mu čak i oči postale bele.

Još jednom je zatreptala.

Ništa znači. Ne daš.

U redu, rekla je. Vodi me tamo. Ali samo na lepo vino i posle ostajemo prijatelji. Razumeš?

Sve sam razumeo i ništa nisam razumeo. Osim toga, to je bilo vreme zvano poluvreme u mom životu. Rastajao sam se od svoje najveće ljubavi, koja upravo prolazi, kao voz kroz poslednju železnički stanicu.

To sa vozom mi se dopalo. Ali sada je još i gore. Poslednji vozovi nam odlaze i nema nade da će novi doći, jer odmah za vozom ruše stanice.

Nego, da se vratim priči.

Devojka je došla tačno u osam na dogovoreno mesto. Odmah sam primetio da je svečano obučena i pomislio da od seksa neće biti ništa i da će se sve svesti na još jednu neuhvatljivu ženu.

Naručili smo pečenu rečnu ribu, krompir salatu koju nam je preporučio konobar i litru belog vina. Šardone koji sam ja ironično zvao pardone, jer mi je uvek smetao njegov pomalo šljunkovit ukus. U to vreme vodio sam dnevnik svojih veza sa ženama, koje sam zbog džentlmen-ske prirode svog bića imenovao izmišljenim imenima. Dosije mojih uspeha kod njih slabo se punio. Razume se, mogao sam da izmišljam, ali čemu i kome bi to išta značilo. Preostalo mi je samo da budem trpeljiv. Ipak, devojka koju ću zvati Anel bila je zanimljiva. Njena zanimljivost kao da je izlazila iz njenih dubokih („Priatelju, to je banalan epitet!“) crnih očiju. Sve vreme sam se pitao da li je nevina. Mislim, to mi nije mnogo značilo u pogledu njene moralnosti. Ako je još i devica, onda od mojih zamisli neće biti ništa. Ukoliko nije, to povećava šanse.

Ispili smo prve čaše i video sam kako joj se oči pomalo cakle.

Pomislih, možda ona i nije bezdušnica poput toliko drugih.

Tada je stigla večera. Lepo pečen smuđ. Šteta što nisam bio gladan. Ni ona nije bila gladna, rekla mi je.

Ispijali smo drugu čašu kada sam je lako kažiprstom dotakao po kolenu, prethodno blago zadigavši krajeve njene lake svetloplave letnje haljine. Nije se usprotivila. Povukao sam prst usled urođene stidljivosti, ali osećaj da se nešto pomera me je lako protresao.

Ipak, plašio sam se ćorka i ništa nisam preduzimao, samo sam lagano ispijao prehladni i bezosećajni šardone. Ona me je gledala onim očima. Sad, teško mi je da opišem kakve su to oči. Uglavnom, to je netrepćući, nemi, dugi, vrlo dugi pogled.

Nije u tome bilo ničeg bestidnog, ali onaj moj počeo je da se budi. On, naime, uvek pre mene predoseti događaje.

Sad, ne mogu da tvrdim da je uvek u pravu, Pogotovo u ovom slučaju kada događaja nije ni bilo. Ili ga je bilo više nego da ga je bilo realno.“

Razvukao si to, prijatelju, mislim. Nema tu ništa od akcije.

On ipak nastavlja:

„Zamolio sam matorog, ćoravog konobara čija je smena upravo počela, da nam donese još jednu buteljku pardonea, ali za onaj tamo sto, rekao sam. Sto je bio u usamljenom uglu. Hranu, netaknutu, rekao sam može da skloni ili pojede. Naručio sam mu i jedno pivo pride, jer je rekao da od vina dobija žgaravicu. Devojka je rado pri-

hvatila moj predlog. Otvorili smo novu prvu čašu, kuckajući se *A votre sante* – iako nismo bili na vi. Naprotiv.

U nekom trenutku na vratima se pojavila crna devojčica sa ružama. Da li da joj kupim kič ružu. Mahnuo sam. Devojčica je prišla devojci sa kojom sam sedeo i dugo je nemo posmatrala, a zatim rekla:

‘Ala si lepa, pička ti materina’.

Smejali smo se.

Kad je dete otišlo, opet sam spustio ruku ispod stola i uhvatio je za butinu leve noge. Malo se trgla, ali nije pomerila nogu. Pili smo. Išao sam sve dalje. Moj kažiprst je klizio preko prevoja njenih svilenih gaćica a onda sam . . . Izvadio sam ga i umočio u čašu sa vinom i popio nadušak.

Ona se nasmejala.

Može i meni jedna takva.

Moj prst je ponovo pošao u slatku avanturu.

Popili smo celu bocu, sve tako sa začinima njenog tela.

Izašli smo.

Da li ćemo se još videti?

Ne, rekla je.

Sve smo popili prvo večer.“

Prilikom sledećeg susreta pitao me je da li sam pročitao njegovu priču.

Jesam, rekao sam.

Šta misliš?

Pa, znaš. . . kao ideja nije loše, ali u zanatskom pogledu moglo je to mnogo bolje. . .

Pogledao me je krvnički.

Čušnuo sam ga po lopaticama.

„Lepa je, pička ti materina!“

BAZEN

Prva priča koju sam napisao bila je o devojci koja se udavila u zadružnom bazenu za pranje šećerne repe u B. A.

Tu priču nisam izmislio. Ona se zaista odigrala. Skoro odigrala. Male stvari odlučuju o našim životima.

Leti smo plivali u dugačkim i dubokim betonskim bazenima, koji su napunjeni vodom sa obližnjeg arterskog bunara, i čekali sezonu vađenje šećerne repe od koje je ceo kraj živeo.

Izraz „plivali“ je preopterećen našim željenim ciljevima. Nismo plivali. Niko nije umeo da pliva. Samo smo se otiskivali od jedne ivice do druge. Bila je to čista inercija leta iznad opasnosti.

Na bazenu i pored njega, u celoj Zem zadruzi, kako smo je tada nazivali, nije bilo žive duše. Nije bilo čak ni onih tankih, za ravnicu tako izdržljivih cvrčaka da dođu na pojilo.

I tako, sedeli bismo danima na rubu tog neuglednog dubokog rezervoara i pričali, a da se niko od nas nije usuđio da ga prepliva, ili da se, batrgajući se, uzduž dočepa njegove svetlucavo jezive druge strane.

Opasne stvari uvek imaju dve strane. Na jednoj je prag koji nosi svu moguću opasnost u slučaju njegovog

napuštanja, a druga je strana neizvesnosti i zloslutnost praznog prostora. Ta praznina je ono što me je uvek mami, a i danas me mami, kao pogled u duboku provaliju, pri kome čovek ne može a da ne oseti jezu od prolaznosti svega, pa i svog života. U svakom slučaju, sigurno je samo jedno. Provaliju budućeg života još nismo ispunili misleći o njoj.

Budućnost je tuđina. Trebalo je da krenemo nekud.

Sve nas je podsećalo na to. Pre svega, onaj uporni panonski vetar koji duva niotkuda, donoseći na mahove pomešane tonove crkvenih zvona iz daljine. Nikad nisam uspevaio da ih razlikujem. Trozvon, smrt muškarca triput a žene dvaput, i te stvari.

Ali zvona su dolazila i odlazila. Cvokotali smo. Vetar je menjao pravac pred oluju. Ipak, to je bio tek nejasan nagoveštaj. Međutim, upravo u takvim časovima se u ljudima budi nešto što nisu ni mislili da poseduju, nešto sirovo i moćno.

Ta mala devojka je bila moja sestra od deda strica. Pisao sam već o njemu u svojim pričama. Bila je koketa. Došla iz prestonice. Kanarevo brdo.

Živeći u ravnicima, uvek sam brda doživljavao kao sopstveni gubitak. Jer ovde je sunce bilo podlo.

Sestra je imala telo devojčice, iako su joj bokovi već poprimali obrise žene.

Ali, iako sam delićem zadnjeg režnja mozga to primećivao, samo sam čučao tamo, uz ivicu vode, koja je za nas bila biti ili ne biti.

Pišem ovu priču na ruševinama stare koju sam poslao Politici, još u ono lepo vreme kada bi nedeljom stranicu lista posvetili priči domaćih autora, dok neko nije napisao alegoriju o novom vođi, i glavni urednik, uplašen za svoj položaj, nije odbacio sve moguće literarne tvorevine kao sumnjivu i štetnu delatnost.

Sećam se samo da je uprkos povremenim šamarima toplog vetra i dalje bilo užasno vruće. Sve je bilo iskrivljeno. Sve predstave o trenutku u kome smo. Kao da sve vreme neko nevidljiv svira u pištaljku i svi moramo da trčimo u krug.

I ništa više.

Sramota me je što se sve pretvorilo u metaforu koju sam nevešto pokušavao da prodam kao nedeljnu priču.

Sada ne mogu čak ni imena da joj se setim.

Nesumnjivo je bila lepa gradska devojka kojoj je tog popodneva nešto poslalo adrenalin u srce.

Nakon što se to dogodilo, nisam znao šta da kažem.

Pitao sam se u čemu je moja krivica.

U pitanju je bio momenat. Ona je isturala svoje telo u prvi plan.

Nije postojao drugi razlog za to osim buđenja mlade devojke, ili možda već žene s namerom da spozna muški svet, da se sagleda i pripremi na moć iskušenja.

Kao da je u njoj bilo sunce i vazduh treperav od tog sunca. Odmah je isplivala.

Ipak, njeno telo je bilo teško.

Kao telo neke žene, rekao je portir koji je došao slučajno i kasno i pijan.

Nije imao snage da joj naudi.

Njeno telo je ležalo nepomično na betonskoj ivici zajedničkog bazena.

Njeni udovi su bili dugi i mišićavi. Činilo mi se da će ustati i potrčati nazad, kući.

Poslao sam priču uredniku ili urednici kulturne rubrike Politike. U kratkom obrazloženju naveo sam da bih bio počastvovan da priču objave u njihovom cenjenom listu i dodao: Sva lica i događaji koji se u ovoj priči pominju nisu se nikada i nigde dogodili.

I danas mislim da je to tačno, da je smrt pre svega osećanje usamljenosti. I dok stojim pod suncem, na nekoj plaži, osećam da me ono, sunce, boli.

DEMONI

U hrišćanskoj kanonskoj molitvi za bolesne nikada se, po pravilu, ne navodi bolest povodom koje se vernik moli bogu, svim svetima i duhu svetom. Premda se navodi ime bolesnika. Bolest se uvek skriva u nepoznatom, i često je poistovećena sa demonom koga je potrebno isterati iz tela i duše obolelog.

Nije to bilo tako davno, prijatelj iz studentskih dana, a docnije samo poznanik na ulici, zamolio me jednog leta da budem deo njegove, kako je to nazvao, rečne patrola.

Nisam mogao ni da pretpostavim šta to znači.

Uglavnom, kad smo se našli, pokazao mi je detektor za metal koji je upravo kupio.

Nisam bio načisto da li da mu se pridružim.

Šta se ovde, osim zaostalih bombi, može naći detektorom za metal?

Međutim, kad bih se njega setio, uvek sam imao osećaj da mu nešto dugujem. Studirali smo zajedno, kidali na iste devojke. Jednom mi je preteo jednu, sećam se i danas. Bila je visoka, hladna i tanka crnka. Ja sam se nešto ustezao, a on je pozvao da izađu u centar grada gde je stanovao, i zatim pod izgovorom da je nešto zaboravio u stanu odveo je tamo i iza zaključanih vrata, bez mnogo ustezanja, ona mu se dala.

Bio je lažov.

Nisam siguran da je to istina.

Brate, rekao je, nikad dublji vir nisam video. Ti znaš šta to znači.

I sad je trebalo da istražujemo reku, virove i tišljake.

Obala je kao nekakav ton koji proizvodi reka.

Reka je plovna, međunarodna, šlepovi samo što ne potonu dok tegle ugajl i naftu iz Rumunije uzvodno ka Beču i dalje ka Nemačkoj.

I sad je u tom tonu trebalo pronaći otkucaj sata njegove ćerke, jedinice.

Svakog dana kupala se na toj plaži sa onim idiotom, rekao je. I onda je izgubila zlatni sat koji joj je mama darovala kao porodični nakit.

Pristao sam iz sentimentalnosti. U telu uvek postoji dvostruki protok krvi. Onaj merljivi i onaj nemerljivi, ali jednako važan i snažan. Možda i snažniji, jer je automatski, kao disanje.

Ali već tada sam odlučio da se manem sećanja. U životu je ionako previše besplodnih uspomena.

Zar je važno ko je koga i kada?

Na društvenim mrežama je sve više stavova prema kojima je seks potreban samo kao način za produženje vrste.

Bila je neka žena koja je imala već blizu šezdeset godina i koja je smatrala da je svet zamoren seksom. Stvar je u flertu, u lepoti koja se nikad, ni u stanju pred san, ne sme dodirnuti.